

RİSALE-İ NURDA GEÇEN "İMTİSAL" KELİMESİ ÇALIŞMASI

İçindekiler:

- 1- İmtisal nedir?
- 2- İmtisal neyin neticesidir?
- 3- Risale-i Nurda geçen İmtisal bölümleri
- 4- İmtisal 'in İfrat, Tefrit ve vasatı

1- İmtisal Nedir?

İMTİSAL Numune kabul etme.
: Uymak. Ayrılmamak üzere inkıyad etme.
Mesel ve kıssa söyleme.
Bir şeyin suretine girme.
Muvafakat ve mutabakat etme.

İmtisal **örnek alma, belli bir örneğe benzemeye çalışma**, ona göre davranma anlamlarına gelen Arapça bir sözcüktür.

Kelimenin kökü tam benzerlik manasındaki "misil" dendir. Lügat itibariyle ciddi manada uymak ve hususiyetlerine sahip olmak demektir. Yani bir şeyin asliyetinde mevcut hususiyetlerine mazhariyet ve asliyetine uygun sıfatla mevsuf olmak gibi manalarına gelir. Mesela: güneşin yedi renginin aynada aksetmesine temessül dendiği gibi, o akislere mazhar olan aynanın mazhariyetine de temessül ve **İmtisal** gibi tabirlerle ifade edilir. Evet, fikren, hissen ve amelen ittiba etmektir.

2- İmtisal neyin neticesidir ?

DİMAĞ MERTEBELERİ

Tahayyül	----->
Tasavvur	----->
Taakkul	----->
Tasdik	----->
İz'an	----->
İltizam	----->
İtikad	----->

NETİCESİ

Safsata (vehim)
Bibehre (evham)
Bitaraf
İltizam
İmtisal
Taassub
Salabet

4- Risale-i Nurda geçen İmtisal bölümleri

(vasat'a örnek)

** Ve o bilet, sened ise; başta namaz olarak eda-i feraiz ve terk-i kebairdir. Öyle mi? Evet bütün ehl-i ihtisas ve müşahedenin ve bütün ehl-i zevk ve keşfin ittifakıyla; o uzun ve karanlıklı ebed-ül âbâd yolunda zâd ü zahîre, ışık ve burak; ancak Kur'an'ın evamirini **imtisal** ve nevahisinden içtinab ile elde edilebilir. Yoksa fen ve felsefe, san'at ve hikmet, o yolda beş para etmez. Onların ışıkları, kabrin kapısına kadardır. **Sözler (32)**

** Rivayat-ı sahiha ile Hazret-i Âişe-i Sıddıka (R.A.) gibi sahabe-i güzîn, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm'ı tarif ettikleri zaman "Hulukuhu-l Kur'an" diye tarif ediyorlardı. Yani: "Kur'anın beyan ettiği mehasin-i ahlâkın misali, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâm'dır. Ve o mehasini en ziyade **imtisal** eden ve fitraten o mehasin üstünde yaratılan odur." **Lem'alar (60)**

** Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hilken en mutedil bir vaziyette ve en mükemmel bir surette halkedildiğinden, harekât ve sekenatı, itidal ve istikamet üzerine gitmiştir. Siyer-i Seniyesi, kat'i bir surette gösterir ki: Her hareketinde istikamet ve itidal üzere gitmiş, ifrat ve tefritten içtinab etmiştir. Evet Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, **فَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ** emrini tamamıyla **imtisal** ettiği için, bütün ef'al ve akval ve ahvalinde istikamet, kat'i bir surette görünüyor. **Lem'alar (60)**

** Ümmeti ise her namazda **السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ** demeleri, o selâm-ı İlahîdeki emr ü fermana bir **imtisal**dir. Hem ona karşı biat etmektir ve her gün biatını yani memuriyetini kabul ve getirdiği fermanlara itaatlerini tecdid ve tazelemektir. Hem risaletini bir tebriktir. Hem umum âlem-i İslâm her gün bu kelime ile onun getirdiği saadet-i ebediye müjdesine karşı bir teşekkürdür. **Emirdağ Lahikası-2 (119)**

** Eğer insan maddî ve manevî her bir uzvunu Allah'ın emrettiği yere sarfetmekle hamdin şubelerinden olan şükr-ü örfiyi ifa ve şeriata **imtisal** ederse, insanın cevherinde vedâ bırakılan o örneklerin herbirisi, kendi âlemine bir pencere olur. İnsan o pencereden, o âleme bakar. Ve o âleme tecelli eden sıfatla, o âlemden tezahür eden isme bir mir'at ve bir âyine olur. O vakit insan ruhuyla, cismiyle âlem-i şehadet ve âlem-i gayba bir hülâsa olur. **İşarat-ül İ'caz (17)**

1- Muarazanın yapılmamasından, Kur'anın i'cazı lâzımgelir.

2- Kur'anın i'cazından, Allah'ın kelâmı olduğu lâzımgelir.

3- Allah'ın kelâmı olduğundan, emirlerine **imtisal** lâzımgelir.

4- Emirlerine **imtisal**den, ibadetin yapılması lâzımgelir.

5- İbadetin yapılması, ateşe girmemeğe vesiledir. **İşarat-ül İ'caz (127)**

* "Ey insanlar! Allah'ın emirlerine **imtisal** etmeyip, bilhâssa taşlara ve camid şeylere ibadet yaparsanız, muhakkak biliniz ki, tapanlar ile taptıkları şeyleri yiyip yutacak bir ateşe gireceksiniz." **İşarat-ül İ'caz (127)**

** Yani şu ateş azabı, Kur'ana **imtisal** etmeyen kâfirlere hazırlanmıştır. Hem bu ateş, tufan vesair musibetler gibi iyi-kötü bütün insanlara şamil musibetlerden değildir. Ancak bu musibeti celbeden, küfürdür. Bu beladan kurtuluş çaresi, ancak Kur'an-ı Kerim'e **imtisal**dir. **İşarat-ül İ'caz (127)**

** Ey kardeşlerim! Eğer ehl-i dünyanın dalkavukları ve ehl-i dalaletin münafıkları, sizi insaniyetin şu zaîf damarı olan tama' yüzünden yakalasalar; geçen hakikatı düşünüp, bu fakir kardeşinizi nümune-i **imtisal** ediniz. Sizi bütün kuvvetimle temin ederim ki: Kanaat ve iktisad; maaştan ziyade sizin hayatınızı idame ve rızkınızı temin eder. **Mektubat (418 - 419)**

** Evet, hem yirmibeş seneden beri Risale-i Nur'la iman hizmetine bütün varlığını vakfeden ve şimdiye kadar "gaddar din düşmanlarının" çok defalar tecavüz ve taarruzuna ve taharriyata maruz kaldığı halde, yirmibeş senedir inziva içinde, Risale-i Nur'un naşirliğini yapan Nur kahramanları ağabeylerimiz, bizlere birer nümune-i **imtisal** olan, iman ve İslâmiyet fedaileridir. **Sözler (konferans -766)**

** Cenab-ı Hak, kemal-i kereminden, hizmetin mükâfatını, hizmet içinde dercetmiştir. Amelin ücretini, nefs-i amel içine koymuştur. İşte bu sır içindir ki, mevcudat hattâ bir nokta-i nazarda camidat dahi, evamir-i tekviniye tabir edilen hususî vazifelerinde, kemal-i şevk ile ve bir çeşit lezzet ile evamir-i Rabbaniyeyi **imtisal** ederler. **Lem'alar (123)**

** Hem nefis-i hizmette ücret bulunduğuna bir delil de şudur ki: Nebatat ve eşcar, bir şevk u lezzeti ihsas eden bir tavır ile Fâtır-ı Zülcelal'in emirlerini **imtisal** ediyorlar. Çünkü dağıttığı güzel kokular ve müşterilerin nazarını celbedecek zinetlerle süslenmeleri ve sümbülleri ve meyveleri için çürüyünceye kadar kendilerini feda etmeleri, ehl-i dikkate gösterir ki: Onların, emr-i İlahînin **imtisal**inden öyle bir lezzetleri var ki; nefisini mahvedip çürütüyor. **Lem'alar (124)**

** Latif, nazik su incimad emrini aldığı vakit, öyle şiddetli bir şevk ile o emre **imtisal** eder ki, demiri şakk eder, parçalar. Demek bürudet ve taht-es sıfır soğuşun lisaniyla ağzı kapalı demir kaptaki suya "Genişlen!" emr-i Rabbanîsini tebliğinde, şiddet-i şevk ile kabını parçalar, demiri bozar, kendisi buz olur. **Lem'alar (125)**

** Hem nasilki Onuncu ve Yirmidokuzuncu Sözlerde denildiği gibi; intizam ve müvazene ve hükme itaat ve emirleri **imtisal** sırlarıyla, yüz hane kadar bir büyük sefineyi bir çocuğun parmağıyla oyuncağını çevirdiği gibi döndürür, gezdirir. Hem bir âmir, bir "Arş!" emriyle birtek neferi hücum ettirdiği gibi, muntazam ve muti' bir orduyu dahi, o tek emriyle hücum sevkeder. **Şualar (160)**

** Bu Tarihçe-i Hayat, okuyucuların nazarını -bu zamanda- Kur'anın hikmet nurları olan Risale-i Nur'a çevirip, ondan istifadeyi gösterecektir. Said Nursî ise; Kur'anın hizmetinde fedakârane çalışmış, Sünnet-i Peygamberîye ittiba' etmiş, nümune-i **imtisal** bir zât olarak görünmektedir. **Tarihçe-i Hayat (28)**

** Tohumları atılmış ve sümbül vaktine gelmiş olan Risale-i Nur'un yetiştirdiği hakikî imanlı zâtlar; inşaallah yakın zamanda Âlem-i İslâm'a birer nümune-i **imtisal** olup nur-u hidayeti göstereceklerdir. **Tarihçe-i Hayat (643)**

** İctihad kapısından İslâmiyete girip mesailini genişlendirmeğe meyleden adamın maksadı, zaruriyata **imtisal** ile takva ve kemale mazhariyet ise güzeldir. Amma zaruriyatı terk ve hayat-ı dünyeviyeyi, hayat-ı uhreviyeye tercih eden adam ise, onun içtihada meyli, meyl-üt tahrîbdir. Tekliften çıkıp kaçmak için bir yol bulmaktır. **Mesnevi-i Nuriye (91)**

** Yirmibeş-otuz seneden beri bütün mânilere ve sıkıntılara rağmen bu kadar sabır ve metanetiniz ve Kur'andan kalbi münevverinize gelen Risale-i Nur'un neşri cihetinde bu hârika hizmet ve mücahedeleriniz, istikbalin nesillerine ve İslâmın kahraman mücahidlerine bir nümune-i iktida ve **imtisal** oluyor. **Tarihçe-i Hayat (669)**

** Ve keza o sultanın emirlerini, nehiyelerini kıymetsiz görüp iman ile **imtisal** etmeyenler ve ibadetle kendilerini sevdirmeyenler ve şükran ile hürmette bulunmayanlar için rububiyetin ebedî karargâhında elbette bir dâr-ı mükâfat ve mücazat olacaktır. **Mesnevi-i Nuriye (40)**

** Ve keza kuvve-i akliyenin tefrit mertebesi gabavettir ki, hiç bir şeyden haberi olmaz. İfrat mertebesi cerbezendir ki; hakkı bâtil, bâtil hak suretinde gösterecek kadar aldatıcı bir zekâya mâlik olur. Vasat mertebesi ise hikmettir ki; hakkı hak bilir **imtisal** eder, bâtili bâtil bilir içtinab eder. **İşarat-ül İ'caz (23)**

* Eğer o istidad çekirdeğini İslâmiyet suyu ile, imanın ziyasıyla, ubudiyet toprağı altında terbiye ederek, evamir-i Kur'aniyeyi **imtisal** edip cihazat-ı maneviyesini hakikî gayelerine tevcih etse; elbette âlem-i misal ve berzahta dal ve budak verecek ve âlem-i âhîret ve Cennet'te hadsiz kemalât ve nimetlere medar olacak bir şecere-i bâkiyenin ve bir hakikat-ı daimenin cihazatına câmi' kıymettar bir çekirdek ve revnakdar bir makine ve bu şecere-i kâinatın mübarek ve münevver bir meyvesi olacaktır. **Sözler (322)**

* **Elhasıl:** Kâinat sarayında hizmet eden hayvanat, kemal-i itaatle evamir-i tekvinîyeye **imtisal** edip, fitratlarındaki gayeleri güzel bir vecihle ve Cenab-ı Hakk'ın namıyla izhar ederek hayatlarının vazifelerini bedî' bir tarz ile Cenab-ı Hakk'ın kuvvetiyle işlemekle ettikleri tesbihat ve ibâdât, onların hedâya ve tahiyatlarıdır ki; Fâtır-ı Zülcelal ve Vâhib-i Hayat dergâhına takdim ediyorlar. **Sözler (356)**

** Şu muzafferiyetteki hârikulâde nimet-i İlahiye bir şükran ister ki devam etsin, ziyade olsun. Yoksa, nimet şükürü görmezse gider. Mademki Kur'an'ı, Allah'ın tevfiğiyle düşmanın hücumundan kurtardınız; Kur'anın en sarîh ve en kat'î emri olan "Salât" gibi feraizi **imtisal** etmeniz lâzımdır. Tâ onun feyzi böyle hârika suretinde üstünüzde tevali ve devam etsin. **Mesnevi-i Nuriye (99)**

* **Altıncı Temsil:** "İtaat" sırrını gösterir. Meselâ: Bir kumandan, "Arş" emri ile bir neferi tahrik ettiği gibi, aynı emir ile bir orduyu tahrik eder.

Şu temsil-i itaat sırrının hakikatı şudur ki: Kâinata, bittecrübe herşeyin bir nokta-i kemali vardır. O şeyin, o noktaya bir meyli vardır. Muzaaf meyil, ihtiyaç olur. Muzaaf ihtiyaç, iştiyak olur. Muzaaf iştiyak, incizab olur. Ve incizab, iştiyak, ihtiyaç, meyil; Cenab-ı Hakk'ın evamir-i tekvinîyesinin, mahiyet-i eşya tarafından birer habbe ve nüve-i **imtisal** idirler. Mümkinat mahiyetlerinin mutlak kemali, mutlak vücuddur. Hususî kemali, istidadlarını kuvveden fiile çıkararak ona mahsus bir vücuddur. İşte bütün kâinatın "Kün" emrine itaati, birtek nefer hükmünde olan bir zerrenin itaati gibidir. İrade-i ezeliyeden gelen "Kün" emri-ezelisine mümkinatın itaati ve **imtisal**inde, yine iradenin tecellisi olan meyil ve ihtiyaç ve şevk ve incizab; birden, beraber mündemiçtir. Latif su, nazik bir meyille incimad emrini aldığı vakit demiri parçalaması, itaat sırrının kuvvetini gösterir. **Sözler (528)**

* Yıldızların, güneş ve kamerin muntazaman hareketlerinden tut, tâ badem çiçeklerine kadar herbir taife o kadar muntazam, o kadar mükemmel bir surette Kadîr-i Ezeli'nin o taifeye verdiği nişanları, formaları, güzel libasları ve tayin ettiği harekâtı, bin defa ordudan daha muntazam bir tarzda izhar ediyor. Öyle ise şu kâinatın mevcudatı, (onun emrine bakar ve **imtisal** eder) perde-i gayb arkasında bir Hâkim-i Mutlak'ı vardır.

Sözler (567)

* Şimdi bak çeşmelere, çaylara, ırmaklara... Yerden, dağlardan kaynamaları tesadüfî değildir. Çünkü onlara terettüb eden âsâr-ı rahmet olan faydelerin ve semerelerin şehadetiyle ve dağlarda bir mizan-ı hacetle iddiharlarının ifadesiyle ve bir mizan-ı hikmetle gönderilmelerinin delaletiyle gösteriliyor ki; bir Rabb-ı Hakîm'in teshiriyle ve iddiharıyla. Ve kaynamaları ise, onun emrine heyecanla **imtisal** etmeleridir.

Sözler (671)

* Hem bu kâinatı bu kadar mu'cizat-ı san'atla tezyin eden o Zât-ı Hakîm-i Zülcelal, elbette bilbedahe zîşuurlar içinde en mümtaz birisini kendine muhatab ve tercüman ve ibadına mübelliğ ve imam yapacaktır. Hem bu kâinatı hadd ü hesaba gelmez tecelliyat-ı cemal ve kemalâtına mazhar eden o Zât-ı Cemil-i Zülkemat, elbette bilbedahe sevdiği ve izharını istediği cemal ve kemal ve esma ve san'atının en câmi' ve en mükemmel mikyas ve medarı olan bir zâta, her halde en ekmel bir vaziyet-i ubudiyeti verecek ve onun vaziyetini sairlerine nümune-i **imtisal** edip herkesi onun ittibâna sevkedecek, tâ ki o güzel vaziyeti başkalarında da görünsün.

Elhasıl: Muhabbetullah, Sünnet-i Seniye'nin ittibânı istilzam edip intac ediyor. Ne mutlu o kimseye ki, Sünnet-i Seniye'ye ittibândan hissesi ziyade ola. Veyl o kimseye ki, Sünnet-i Seniye'yi takdir etmeyip, bid'alara giriyor. **Lem'alar (53)**

* Bu fakirin, bir mes'elede on sözünü, birkaç nasihatını dinlemenizi rica ediyorum.

1- Şu muzafferiyetteki hârikulâde nimet-i İlahiye bir şükür ister ki devam etsin, ziyade olsun. Yoksa nimet böyle şükür görmezse, gider. Madem ki Kur'anı, Allah'ın tevfiğiyle düşmanın hücumundan kurtardınız. Kur'anın en sarîh ve en kat'î emri olan salât gibi feraizi **imtisal** etmeniz lâzımdır. Tâ onun feyzi, böyle hârîka suretinde üstünüzde tevali ve devam etsin. **Tarihçe-i Hayat (139)**

* 10- Bir yolda dokuz ihtimal-i helâket, tek bir ihtimal-i necat varsa; hayatından vazgeçmiş mecnun bir cesur lâzım ki, o yola sülûk etsin. Şimdi, yirmidört saatten bir saati işgal eden namaz gibi zaruriyat-ı diniyenin **imtisal**inde yüzde doksan dokuz ihtimal-i necat var; yalnız gaflet, tenbellik haysiyetiyle, bir ihtimal zarar-ı dünyevî olabilir. Halbuki feraizin terkinde, doksan dokuz ihtimal-i zarar var. Yalnız gaflete, dalalete istinad eden tek bir ihtimal-i necat olabilir. **Tarihçe-i Hayat (141)**

* Bütün ahali, Üstad'ın nümune-i **imtisal** iffet ve istikametini görerek, kendisine uhrevî ve manevî alâkadarlık gösterirlerdi. Üstad, âhîret hemşireliğine kabul ettiği hanımlara ve manevî evlâd ve talebeleri addettiği masum çocuklara çok dua ederdi. **Tarihçe-i Hayat (464)**

* Evet arzda bulunan nifak, şikak, ihtilaf, ezdadın içtimaı, hayır ve şerrin ihtilatı gibi şeyler, semavatta yoktur. Bu sayede semavatta nizam ve intizamı bozacak bir hal yoktur. Sâkinleri verilen emirlere kemal-i itaatle **imtisal** ediyorlar. **Mesnevi-i Nuriye (205)**

** Namaz, kalblerde azamet-i İlahiyeyi tesbit ve idame ve akılları ona tevcih ettirmekle adalet-i İlahiyenin kanununa itaat ve nizam-ı Rabbanîye **imtisal** ettirmek için yegâne İlahî bir vesiledir. Zâten insan medenî olduğu cihetle, şahsî ve içtimaî hayatını kurtarmak için, o kanun-u İlahîye muhtaçtır. O vesileye mürâat etmeyen veya tenbellikle namazı terkeden veyahut kıymetini bilmeyen; ne kadar cahil, ne derece hâsir, ne kadar zararlı olduğunu bilâhere anlar, ama iş işten geçer. **İşarat-ül İ'caz (43)**

* Emirleri **imtisal**, nehiylerden içtinab etmek sayesinde bir ferd, heyet-i içtimaiyede çok mertebelerle nisbet peyda eder ve alâkadar olur. Bilhâssa ahkâm-ı diniye ve mesalih-i umumiye hususunda bir ferd, bir nev' hükmüne geçer. Yani pek çok hukuklar, haysiyetler, irşadlar, talimler, ıslahlar gibi vazifeler bir şahsa yüklenir. Eğer o emri **imtisal**, nevahiden içtinab eden o şahıs olmasa; o vazifeler tamamen payimal olur. **İşarat-ül İ'caz (85)**

5- İmtisal'in İfrat, Tefrit ve vasatı

İmtisal'in Vasatı: Kuran ve sünnet dairesi içinde kalıp, kuran'ın ve sünneti seniye ölçülerine uymak ve kabul etmek.

İmtisal'in İfrat 'ı: Kuran ve sünneti seniye ölçüleri dışında , şeytanın isteklerine uymak ve aşırıya gitmek

İmtisal'in Tefriti: Dinin emir ve yasaklarını hiç kâle almamak, sadece nefsin istek ve arzularına uymak